

Lhůta k uplatnění práva na náhradu škody

Pro počátek běhu dvouleté subjektivní lhůty k uplatnění práva na náhradu škody ve smyslu občanského zákoníku je rozhodné, kdy se poškozený dozví o již vzniklé škodě (nikoli tedy jen o protiprávním úkonu či o škodné události) a kdo za ni odpovídá. Při posuzování otázky, kdy se poškozený dozvěděl o škodě, je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě (nikoli z jeho předpokládané vědomosti o této škodě).

Pro počátek běhu dvouleté subjektivní lhůty k uplatnění práva na náhradu škody ve smyslu občanského zákoníku je rozhodné, kdy se poškozený dozví o již vzniklé škodě (nikoli tedy jen o protiprávním úkonu či o škodné události) a kdo za ni odpovídá. Při posuzování otázky, kdy se poškozený dozvěděl o škodě, je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě (nikoli z jeho předpokládané vědomosti o této škodě). Dozvědět se o škodě znamená, že se poškozený dozvěděl o majetkové újmě určitého druhu a rozsahu, kterou lze natolik objektivně vyčíslit v penězích, že lze právo na její náhradu důvodně uplatnit u soudu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 477/2001, ze dne 30.4.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce V. W., zastoupeného advokátem, proti žalovanému J., s. d. ve F., zastoupenému advokátem, o 31.200,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu ve Frýdku - Místku pod sp. zn. 12 C 196/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. května 2000 čj. 9 Co 229/2000-65, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. května 2000 čj. 9 Co 229/2000-65 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Rozsudkem ze dne 18. května 2000 čj. 9 Co 229/2000-65 Krajský soud v Ostravě změnil žalobě zcela vyhovující rozsudek Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 9. 12. 1999 čj. 12 C 196/98-38 tak, že žalobu, aby byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci 31.200,- Kč s 21 % úroky z prodlení od 16. 2. 1997 do zaplacení, zamítl. Současně rozhodl o nákladech řízení účastníků před soudy obou stupňů a o nákladech řízení státu.

Odvolací soud vyšel ze zjištění, že žalobce dne 13. 1. 1990 u žalovaného koupil 3.496 kusů střešních tašek značky Holland a 80 kusů hřebenačů . Protože tato střešní krytina vykazovala vady (praskala a loupala se), „obrátil se“ žalobce nejprve na žalovaného jako prodejce, který jej však odmítl. Výrobce střešní krytiny - firma J., a.s., P. - , s nímž žalobce jednal dne 2. 3. 1995, vady „uznal“ a dodal žalobci novou střešní krytinu. Výměnu vadné střešní krytiny za novou si žalobce provedl svépomocí (žalobce

tvrdí, že to bylo v době od 2. 7. 1996 do 27.7.1996 - konkrétní skutkové zjištění v tomto směru odvolací soud neučinil). Cenu prací spojených s výměnou střešní krytiny znalec určil částkou 32.677,24 Kč. Na podkladě těchto skutkových zjištění za použití § 415, § 244, § 420 občanského zákoníku ve znění před novelou provedenou zákonem č. [509/1991](#) Sb. odvolací soud dovodil, že porušením právní povinnosti prodat věc bez vad žalovaný žalobci způsobil škodu. V situaci, že žalobce vadu výrobku u výrobce reklamoval dne 2. 3. 1995, lze „pro potřeby stanovení počátku běhu promlčení doby vycházet nejpozději ze dne 1. 3. 1995“. Vzhledem k tomu, že žalobce žalobu u soudu podal až dne 29. 6. 1998 a že žalovaný uplatnil námitku promlčení, nemohlo být právo na náhradu škody přiznáno pro uplynutí jak dvouleté subjektivní lhůty tak tříleté objektivní lhůty (§ 100 odst. 1, § 106 odst. 1, odst. 2 občanského zákoníku). Podle odvolacího soudu uplynula subjektivní promlčecí lhůta 1. 3. 1997, objektivní promlčecí lhůta 1. 3. 1998.

Odvolací soud se zabýval i tím, zda žalobcem požadovaná částka není z hlediska své právní povahy nárokem na úhradu nutných nákladů vzniklých v souvislosti s uplatněním práv z odpovědnosti za vady, či nárokem na vydání bezdůvodného obohacení (§ 598, § 450 a následující občanského zákoníku). Protože žalobce neprokázal, že by mu byla poskytnuta delší než zákonná šestiměsíční záruční lhůta (§ 248 odst. 1 občanského zákoníku ve znění před novelou provedenou zákonem č. [509/1991](#) Sb.) zaniklo podle odvolacího soudu žalobcovo případné právo na úhradu nutných nákladů řádným a včasným neuplatněním práva z odpovědnosti za vady (§ 599 odst. 1, odst. 2, § 509 občanského zákoníku). O bezdůvodné obohacení pak nemůže jít (v situaci, že odvolací soud dovodil existenci nároku na náhradu škody) proto, že „v hmotném právu platí zásada, že konkuruje-li právní úpravě bezdůvodného obohacení jiná a to zvláštní úprava určitého právního vztahu, je nutno použít této zvláštní konkurující úpravy“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, v němž uplatňuje dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., když namítá, že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení „vzájemného vztahu nároků, tj. nároku na náhradu škody, který byl předmětem žaloby, a nároků plynoucích z odpovědnosti za vadu výrobku“. Odvolací soud podle žalobce také nesprávně právně posoudil „okamžik počátku běhu promlčecí lhůty pro uplatnění zažalovaného nároku na náhradu škody“. V souvislosti s tímto žalobce zdůrazňuje, že v řízení uplatnil nárok na náhradu škody, který je „zcela samostatným nárokem odlišným od nároku z odpovědnosti za vady koupeného výrobku dle § 597 občanského zákoníku, či práva na náhradu nutných nákladů, které vznikly v souvislosti s uplatněním práva z odpovědnosti za vady koupeného výrobku ve smyslu § 598 občanského zákoníku, na který se soud druhého stupně v odůvodnění napadeného rozsudku odvolává“. To, zda byl nárok z odpovědnosti za vady uplatněn včas či nikoliv je ve vztahu k nároku na náhradu škody irelevantní. Taktéž počátek běhu promlčecí lhůty ve vztahu k nároku na náhradu škody je třeba posuzovat samostatně „bez ohledu na promlčecí dobu pro uplatnění nároků z odpovědnosti za vady“. V daném případě mohla promlčecí doba začít běžet nejdříve tehdy, kdy byly práce spojené s výměnou střešní krytiny ukončeny a kdy žalobce mohl alespoň vědět kolik hodin práce bylo třeba vynaložit. Spíše však promlčecí doba začala plynout až tehdy, kdy žalobce zjistil hodnotu provedené práce (odborná firma H.-T. J. S., N. 145 vystavila žalobci potvrzení o hodnotě prací ve výši 31.200,- Kč dne 22. 11. 1996). Vzhledem k datu zahájení soudního řízení proto uplatněné právo promlčeno být nemůže.

Žalovaný navrhl zamítnutí dovolání, neboť napadený rozsudek považuje za správný. Ztotožnil se se závěrem odvolacího soudu ohledně počátku běhu subjektivní promlčecí doby. Objektivní promlčecí doba však začala plynout již 19. 1. 1990 (správně 13. 1. 1990), kdy žalovaný prodal žalobci vadnou střešní krytinu a kdy tedy podle žalovaného došlo ke vzniku škodné události. Objektivní promlčecí

lhůta proto uplynula již 19. 1. 1993.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000 – dále jen „o. s. ř.“ (viz Část dvanáctá, Hlava I, bod 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony), neboť napadený rozsudek byl vydán před 1. 1. 2001.

Dovolání žalobce je podle § 236 odst. 1 o.s.ř. přípustné, neboť směřuje proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.). Bylo podáno k tomu legitimovaným subjektem zastoupeným advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), včas (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a opírá se o způsobilý dovolací důvod (§ 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.).

Dovolací soud z úřední povinnosti zjišťuje a hodnotí pouze vady řízení taxativně vyjmenované v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. – tzv. zmatečnosti (§ 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř.) a - za podmínky přípustnosti dovolání - jiné vady (§ 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.), pokud mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.). Jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 3 věta první o. s. ř.).

Vady řízení vyjmenované v § 237 odst. 1 o. s. ř., ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, žalobcem namítány nejsou a ani z obsahu spisu nevyplývají.

Za této situace se přezkumná činnost dovolacího soudu soustřeďuje pouze na dovolací námitku nesprávného právního posouzení věci ve vztahu k žalobcem tvrzenému nesprávnému „propojování“ samostatných skutkových podstat nároku na náhradu škody s nároky týkajícími se práv z odpovědnosti za vady ve smyslu ustanovení § 596 a následujících občanského zákoníku, a ve vztahu k počátku běhu promlčecích lhůt u práva na náhradu škody.

Dovolání je důvodné.

Nelze souhlasit s tvrzením dovolatele, že odvolací soud na nárok na náhradu škody nepohlížel jako na samostatný nárok, vůči němuž je irelevantní, zda a kdy žalobce uplatnil nárok z titulu odpovědnosti za vady. Zjištění odvolacího soudu o tom, že se žalobce v souvislosti s vadami střešní krytiny „obrátil“ na výrobce J., a. s., P. dne 2. 3. 1995, pro něj mělo pouze ten význam, že z této skutečnosti úvahou dovodil, že nejpozději dne 1. 3. 1995 se musel žalobce o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, dozvědět, nejpozději tohoto dne také musela škoda existovat. Odvolací soud žalobu zamítl proto, že dospěl k závěru o promlčení žalobcova práva na náhradu škody. To, že se zabýval důvodností požadované částky i z toho pohledu, zda právo na ni nevyplývá z jiných závazkových právních vztahů (§ 488 občanského zákoníku) a dospěl k závěru, že nikoli, mělo pouze podpůrný význam v tom směru, aby o to přesvědčivější byl jeho závěr, že mezi účastníky vznikl závazkový vztah ze způsobené škody (§ 489 občanského zákoníku).

Škoda (jako kategorie občanského práva ve smyslu § 420 a následujících občanského zákoníku) se

chápe jako újma, která nastala (která se projevuje) v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy (nedochází-li k naturální restituci) napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především poskytnutím peněz. Skutečnou škodou se rozumí újma spočívající ve zmenšení majetkového stavu poškozeného a reprezentující hodnoty, které by bylo nutno vynaložit, aby došlo k uvedení věci do předešlého stavu (viz R 55/1977 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Pojem události, z níž škoda vznikla ve smyslu ust. § 106 odst. 2 občanského zákoníku, zahrnuje nejen protiprávní úkon či právně kvalifikovanou událost, které vedly ke vzniku škody, ale i vznik škody samotné. Jestliže by se totiž událost, z níž škoda vznikla, měla ztotožnit pouze s protiprávním úkonem či událostí vyvolávající škodu (protiprávní stav), mohla by začít promlčecí doba běžet dříve, než vznikla škoda, škoda by mohla vzniknout až po uplynutí objektivní promlčecí doby, nebo by nemusela vzniknout vůbec. Takový výklad je nepřijatelný (viz R 2/1992 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Pro počátek běhu dvouleté subjektivní lhůty k uplatnění práva na náhradu škody je rozhodné, kdy se poškozený dozví o již vzniklé škodě (nikoli tedy jen o protiprávním úkonu či o škodné události) a kdo za ni odpovídá. Při posuzování otázky, kdy se poškozený dozvěděl o škodě, je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě (nikoli z jeho předpokládané vědomosti o této škodě). Dozvědět se o škodě znamená, že se poškozený dozvěděl o majetkové újmě určitého druhu a rozsahu, kterou lze natolik objektivně vyčíslit v penězích, že lze právo na její náhradu důvodně uplatnit u soudu (viz R 3/1984 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Odvolací soud při svém závěru o běhu objektivní a subjektivní promlčecí lhůty ve smyslu ustanovení § 106 odst. 1, odst. 2 občanského zákoníku z výše uvedených hledisek nevycházel. Jeho úvaha o tom, že tyto promlčecí lhůty musely začít plynout nejpozději 1. 3. 1995 jenom proto, že 2. 3. 1995 žalobce vytýkal výrobcí vady střešní krytiny, nemůže být bez dalšího považována za správnou. V daném případě totiž škoda nespočívá v dodání vadné střešní krytiny, ale v majetkové újmě spojené s její výměnou. K výměně střešní krytiny přitom mělo dojít až v červenci 1996, objektivně vzato podmínky k uskutečnění této výměny mohly nastat až poté, kdy byla žalobci dodána nová střešní krytina - skutková zjištění odvolací soud v tomto směru neučinil. Taktéž nebylo zjišťováno, kdy žalobce získal potřebné množství informací o objektivně vyčíslitelné škodě v penězích, aby mohl svůj nárok uplatnit u soudu. Přitom teprve po těchto skutkových zjištěních lze učinit právní závěr o počátku běhu promlčecích lhůt ve smyslu ustanovení § 106 odst. 1, odst. 2 občanského zákoníku a následně tedy i o tom, zda právo žalobce na náhradu škody je promlčeno či nikoli.

Nejvyšší soud proto bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) z důvodů výše uvedených napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, odst. 2, odst. 5 občanského soudního řádu).

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)